

rás, az örmény rőfös, Krausz bácsi, a kedves zsidó bőrkereskedő, és még a jó ég tudja, hányféle ember, ebben a kelet-európai emberkohóban.

Közös küzdelem, megszenvedett megértés és közös ünnepek, keresztelők és temetések. Sokarcúság, sokféle viselet, sokfajta tárgy, szó, illem, sokféle ház, egymást tűrő különbségek, sértetlen színesség.

Ma is eltűnődöm, miként tudott továbbélni Bethlen Gábor korának türelme, békessége még a harmincas években is, a második világháború előtti és művi heccelésektől sem mentes körülmények között. Gyanítom, hogy ebben a békességben a tárgyak világának is nagy szerepe volt. A tárgyak ekkor még olyan magától értetődő egyszerűséggel, a céhes idősakra jellemző fegyelmességgel és magakínálással jöttek létre, aminek kohéziós hatása is volt. Hiszen a régi bútorok, nyergek, szőttek és konyhai eszközök, szekerek, bogárnarmunkák, épületelemek nem váltak presztízseszközökké, együtt éltek használóikkal és öröklődtek utódaikra.

Azt tapasztalom, hogy a szükségesnél szélesebb, gazdagabb, változóbb tárgyi világ, a cserék és a begyűjtések mohósága furcsa érzelmi, magatartási torzulásokat hoz magával. Szomorú volna, ha éppen a szolgálatra rendelt tárgyak vernének éket ember és ember közé.

Közben széthullottak az állami „tervezői bölcsödék”. Szabadverseny; ki ígér nagyobb, harsogóbbat, faágból, betonból, acélból, Aranyozás, valódi bőr, autótelefon; mindent azonnal, gyorsan az ölembé. A változás szükségességében, történelmi parancsában a készületlenség minden buktatója is jelen van.

Még volt rövid nyolc év 1983-tól 1990-ig a Finta-műteremben, amikor holdkórosként ringattam magam abban a hitben, hogy megtartható valami a műhelymunka örömeiből. Ám a nagyváros más, mint a kisváros zárt világa. A nagy lépték, s az állékonyság vágya összeütközött. Azt vettem észre, hogy a megérlelt döntések ideje lejárt. A méretben, a sodrásban kihűlt a kézmeleg. Nem vagyok gumigerincű; sem a kényszer, sem a kisszerű megjegyzések már régen nem idomíthatnak. Nyugdíjba mentem.

Gyakran keresem az emberek tekintetében – utcán és metróban –, képesek vagyunk-e üzeni egymásnak. A feszült arcok félelemmel töltenek el. Reménykedem: még lehetne újramezteni.

Mégis, amikor mostanában húsz évvel ezelőtti gyári kollégák hívnak vissza együtt dolgozni, akkor valami derengeni kezd...

Fontosak a pihenések. A bővült család körében egy kis menedék a Szent György-hegy tövében, az unokák és egy öreg, játékos kutya. Ebből az „óvóhelyből” a mai gegháborúk, a pléh-, plexi- és gerendaháborúk nem vihar, csak szellőlengedezésnek tűnnek. Nem az a fontos, hogy én éljem túl; az a döntő, hogy akiket szeretek, s akikért élek – útitársaim –, minél kevesebb sérüléssel kerüljenek ki a porviharokból.

Valahol már készülődik felívelésre a szívárvány.

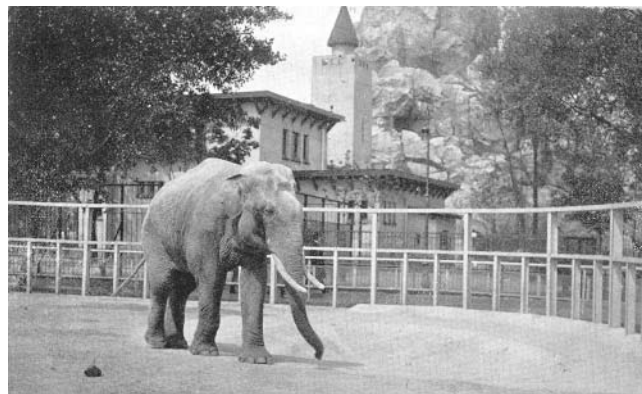
H Í R E K

KUNKOVÁCS LÁSZLÓ: ŐSÉPÍTMÉNYEK című könyve megjelent, 2500.- forintért megvásárolható az alapítvány 1114. Bp. villányi út 8. sz. alatti irodájában.

A KÓS KÁROLY EGYESÜLÉS december 9-10-én kétnapos konferencia keretében tekinti át jelenlegi helyzetét és jövőbeli feladatait. Itt mutatkoznak be az Egyesülés új, év közben felvett tagjai, a kaposvári ARKER'S Kft, a kecskeméti BAUSYSTEM Kft, a budapesti MÉRMŰ Építészeti és Környezetvédelmi Kft és a budapesti BEÖTHY és KISS Építész, Geodéta Kft. Az októberben megkezdett beszélgetést is folytatjuk az Egyesület Vándoriskoláját elvégzett építészekkel történő szoros, mindennapi kapcsolat formáiról.

KÓSZEGHY ATTILA *Területpolitikák racionalitása az Európai Unió területpolitikai cél-kompozíciói tükrében* című doktori értekezésének vitája november 27-én volt a Műegyetemen. Opponensek: Novák Erzsébet és Fleischer Tamás. A zsüri elfogadta a dolgot.

ÁLLATKERT ÚJJÁSZÜLETŐBEN címmel jelent meg az Anthony Gall, az Állatkert főépítésze tervezte kis kötet, amely részletesen ismerteti az elmúlt években végzett felújítási munkákat és a tervezett további lépéseket. A dr. Persányi Miklós főigazgató által bevezetett kötet a Pálmaház megnyitása alkalmából jelent meg, és színvonala méltóképpen tükrözi azt az erőfeszítést, ami az Állatkert megújulását eredményezte. A tájékoztató szerint az elpusztult zsiráfház és bölényház újjáépítését, valamint egy Budapesten kívüli új állatpark létesítését is tervezik.

H Í R E K

DECEMBER 19-ÉN POZSONYBAN, januárban Besztercebányán, februárban Kassán nyílik a Kós Károly egyesülés vándorkiállítás, amelynek egy részét decemberben Lendvén (Szlovénia) mutatják be.

December 15-én nyílik az Ernst Múzeumban a **7. NEMZETKÖZI VELENCEI ÉPÍTÉSZETI KIÁLLÍTÁS** magyar anyagát bemutató tárlat. A kiállítás 2001. január 15-ig lesz nyitva, a nyitvatartás ideje alatt a kiállítás kétkötetes katalógusa kedvezményesen, 2000.- forintért kapható a Múzeumban. A velencei kiállítást építészhallgatók egy csoportja a Kós Károly Egyesülés anyagi támogatásával tekintette meg. Beszámolójukat itt adjuk közre:

Október 13-14-15. Ötvenfős építészhallgatói csoport a 7. Velencei Biennálén. Bevallom, meglepődtem a szervezés során az óriási érdeklődésen. Mintha mindenki úgy érezné, hogy ezt nem szabad kihagynia. Pedig nem kerítenek neki nagy reklámot, sőt a színvonal sem olyan, hogy megérné az utazás csak ezért a programért (hozzáteszem, az ideai alapján ítélek).

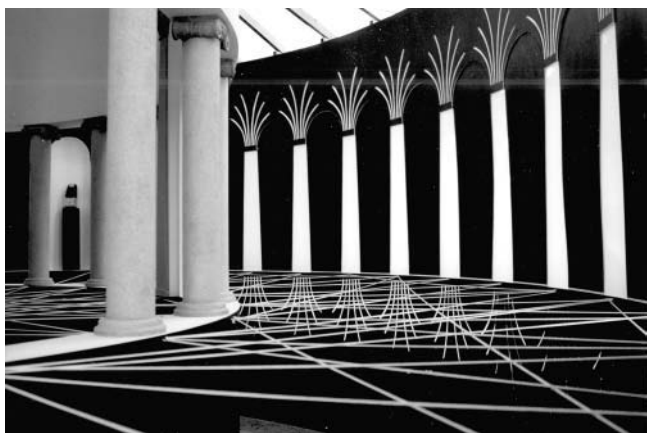
Több etikát, kevesebb esztétikát. Ahány nemzet, annyi, egymástól teljesen eltérő reakció. Nem csoda, hiszen ebbe a címbe akármi belefér. Lehet az béna vagy jó. Van, aki a funkcionalizmust látta benne (ezalatt nem a nemlétező szélsőséget értem) minimális esztétikával. A franciák például nagyon ötletesen, csak egyáltalán nem építész nyelven minden esztétikával kapcsolatos támadási felületet elkerülve semmit nem állítottak ki, csak teleírták a pavilonjuk négy falát. Hogy pontosan miről, azt nem tudom, mert három-négy óra bolyongás után sem nekem, sem senki másnak nem volt ereje végigolvasni. Talán, ha több napra maradtunk volna, még odáig is eljutottunk volna. Némelyik installáció olyannyira mellőzte az esztétikát, hogy izléstelenbe csapott át. Ezek mind a cím gúnyos kifigurázásának hatottak. Egyesek elámultak, mások értetlenül álltak az amerikai bemutatót nézve. Mire képes a modern technika? Csak nem tudom, mi köze volt ennek a hatásvadászat ízű programnak az etikához. Viszont azt be kellett látnom, hogy a „csomagolástechnikához” még mindig az óceánon túl értenek a legjobban. Igaz, az olaszok sem sokkal maradnak

el tőlük. Ha az volt a céljuk, hogy a központi csarnokba lépve a látogató összezavarodjon, akkor sikerült teljesíteniük. Nem tudtam, hogy éppen melyik monitoron melyik sztárépítész figyeljem, ahogy éppen nyilatkozik. Hazafelé a buszon azon gondolkoztam, hogy ez a „képernyőfolyosó” biztosan egy kísérlet része volt, melyt az hivatott felmérni, hogy az átlagember hogyan reagál egy ilyen „ingerbombára”, mit tud kiszűrni belőle. Lehetett viszont pont egy figyelmeztetés is arra, hogy ne próbáljunk odafigyelni az egyes részekre, hanem az egészet egyben figyeljük. És ha ezt megtesszük, észrevehetjük, hogy mennyire tisztább az, ha mindenhol ugyanaz jön, mint az a zűrzavar, amikor mindenhol más. Bár ez inkább már belema-gyarázás.

Ami viszont tetszett (és nem értem a sok túlzó, negatív kritikát), az a magyar pavilon. Sokak szerint rossz az, hogy két egymás utáni biennálén is az organikusok kapták a főszerepet, de szerintem erre a címre ők helyes válasszal tudtak szolgálni. Ennek ellenére több más stílust képviselő építész véleményére is kíváncsi lettem volna. A legtöbben Maróti Atlantisztát jegyezték meg. Számomra a Kör Építész Stúdió installációja volt a legérdekesebb. Jó, hogy mi más nemzetekhez képest ennyire különböző módon tudtuk feldolgozni a témát. A másik, hozzánk hasonló, a múltba kapaszkodó utópiát létrehozó munka az oroszoké volt. Mindenképpen szót érdemel a bejárati teremben elhelyezett, kőbe vésett városmakett. Már értem, hogy miért az ő kiállításukat választotta az Országépítő bemutatásra.

Mindent összevéve sok tapasztalattal és élménnyel szolgált az utazás mind nekem, mind szervezőnek, mind a többi résztvevő diáknak. Velence Európa egyik legszebb, és építészetében egyik legetikusabb városa. Ha csupán a Biennálé miatt nem is, de ezért a boldog kis szigetcsoporthoz érdemes akár mikor, akár milyen körülmények között, nem törődve semmilyen áldozattal útra kelni. Ha pedig mégis mondjuk a következő ilyen nemzetközi építészeti seregszemle megtekintésére szánja rá magát az ember, akkor semmiképpen nem szabad egy napra menni, mert az túl rövid idő erre. Vagy csak a Giardini gyors bejárására elég, vagy az Arsenale-ban egy sétára. A kirándulás végén mindenkinek egyhangúlag az volt a véleménye, hogy szívesen eltöltött volna még itt egy hetet a San Giorgio Maggioreban, akkori szálláshelyünkön éjszakázva.

Böczén Árpád

Nagy Emilné, Göllner Mária

ATTILA

– Fejezet a Gonosz missziójához –

A velencei kiállítás előkészítésekor úgy éreztük, hogy léteznie kell valamilyen kapcsolatnak Atlantisz és Attila között, de hiába kerestük. Az Arkánium Szellemi Iskola kiadásában megjelent Michaeliták című kötetből közöljük az alábbi tanulmányt, amely ezt a hiányzó láncszemet fedí fel.

Attila, akit a Niebelung-énekben Etzelnek hívnak, a történelem azon rejtélyes alakjai közé tartozik, akiket Rudolf Steiner szellemi megvilágítása nélkül lehetetlen megérteni. Lényének rejtélyes volta már azokban az egymásnak ellentmondó ábrázolásokban is megmutatkozik, amelyeket különböző forrásokban találunk róla. Az a nagyszámú monda és eposz, amely a legkülönbözőbb népeknél, de főleg a germánoknál és a magyaroknál Attila személyével foglalkozik – de Priscos rétor pontos krónikáiban is, aki bizánci követként járt udvarában – nemes hősként, nagy királyként ábrázolja, aki minden tekintetben egyenértékű korának többi hősével és királyával. Aki kíváncsi, hogy a legdicsebb hős, Siegfried özvegyét feleségül vegye, akire a népek és azok vezetői úgy néznek fel, mint egy magas történelmi misszió végrehajtójára.

Más források azonban, nevezetesen a déli országokból származókban, majd a későbbi történelmi leírásokban, népevel a hunokkal együtt az emberiség legszörnyűbb hajtásaként, a kegyetlenség, a barbarizmus megtestesítőjeként ábrázolják.

Ezt a mondat magyar költők később megénekeltek, különösen Arany János, a nagy epikus, kinek tragikus eposza, a *Buda halála* német fordításban is megjelent. Arany János (1817-1882) volt az, aki a testvérnépek példáját követve, saját népeken ősi eposza után kutatott. Sokan ugyanis tévesen azt gondolják, hogy a magyarok szlávok vagy mongolok, hunok vagy cigányok volnának. A magyarok azonban a finnugor népcsaláddhoz tartoznak. Három testvérnéptük él Európában: a finnek, az észtek és a lettek. Ezek és a magyarok a testvéri viszonyt hagyományosan ápolják. Ezenkívül a Szovjetunióban is élnek törzsek, amelyek szintén a finnugor nyelvcsoporthoz tartoznak. Az európai finnugor nyelvcsoporthoz két népe, a finnek és az észtek abban a szerencsében részesültek, hogy népi eposzukat a *Kalevala*-t és a *Kalevi-poeg*-et megőrizhették, de a magyarok a magukét – bizonyosan a törökökkel folytatott háborúikban – elvesztették; amikor a regősök is a harctéren lelték halálukat. Lásd Arany János tanulmányát: *Naiiv eposzunkról*. Csak magyar nyelven létezik.

A „hunok” elnevezés meg ma is fogalom, az embertelenség jelképe. Amint Attila neve szóba kerül, a legszárzabb, unalmas történelemkönyvek is hihetetlen tüzes hevességgel támadják azokat, akik a hunok Királyában bármi értékeset felfedeznek.

Ez érthető is, hiszen a hunok félelemkeltő viselkedésük miatt még a barbár népek korában is különösen szörnyűnek számítottak.

Azt tartották róluk, hogy minden tekintetben különböztek a többi embertől; a férfiak egész életüket lóháton töltötték, az asszonyok szekereknél éltek. Ez azt is jelenti, hogy életfunkcióik egész máshogy alakultak, mint a „normális” embereknek, hogy a nappali és éjszakai tudatuk nem tért el egymástól annyira, mint kortársaiknál. Állandó mozgásuk a légmozgáshoz hasonlított.

Ennek a népnek semmilyen szóban vagy írásban rögzített törvénye vagy rendelete nem volt, vándorlásaik és csatáik végrehajtását mégis olyan biztos egység és mások által át nem látható tervszerűség uralta, mint ami a költöző madarak vándorlásánál figyelhető meg.

Ezzel Európában egy nép sem tudott szembeszállni; a hunok akadály nélkül gyilkoltak, pusztítottak, raboltak és erőszakoskodtak mindenütt, amerre jartak. Csupán annak pusztá híre, hogy közelednek, a legbénítóbb félelmet keltette az emberekben, és semmilyen hősiesség és bátorság nem tudta felvenni a versenyt varázslatos és különös lényükkel szemben. Rudolf Steiner egyetlen szóval magyarázta meg a hunok sajátosságát. Azt mondja, hogy a hunok az ősi atlantisziak hátramaradottjai voltak (Attila – Atlantis – Atlantis), és organizmusuk még az ősi atlantiszi emberek sajátosságait hordozta magában. Rendelkeztek a valamikori tisztánlátás képességével. Ezért nem voltak gyűléseik, törvényeik. Jellemző volt rájuk az egységes – nappali és éjjeli tudatra meg el nem választott – tudatosság, a természet szellemeinek közvetlen látása és megélése, az okkult erővel való tudatos működés. A többiekétől eltérő fizikai organizmus, a testi fájdalomérzet ismeretlen volta, s végül egy egész más szintű halálélmény is megkülönböztette őket a többi európaiktól.

Az a nagy változás, amely az emberi hármasságban az atlantiszi időtől a hunok koráig (IV-V. század) végbement, okozta, hogy ez az atlantiszi fokon visszamaradt, és ezáltal „luciferizálódott” nép, félelemkeltő idegen testként élt a korszak emberiségében.

Minden hun monda, s különösen az, amely a Csodaszarvasról szól, részleteiben pontosan megerősíti a hunoknak Rudolf Steiner által feltárt atlantiszi sajátosságait. Ezek a mondák nagyon sok „intimitást” tartalmaznak a hun néppel és Attilával kapcsolatban, míg a germán mondák őt és népét csupán más királyok és népek vonatkozásában ábrázolják.

Az ősrégi időkben élt Közép Ázsiában egy csodálatos szépségű királyné, Enéh. Két daliás fia volt: Hunor és Magor. Hunor és Magor volt a két testvérnépek; a hunnak és a magyarnak az ősapja. A két testvér szenvedélyes vadász volt, egy szép nap mindketten 50-50 ifjút vettek maguk mellé, lóra ültek, és vadászatra indultak. Minden vad elejtettek amivel csak találkoztak egy csodálatos szarvas kivételével, ami állandóan eltűnt előlük hogy aztán újra és újra előbukkanjon. A 102 ifjút rejtélyes módon, tovább és tovább csalta maga után, mígnem egy teljesen idegen földre érték, ahol a Nap nem a nyugati, hanem a keleti égen ment le.

A helyet tekintve az ifjak eltévedtek; a tudatot tekintve azonban olyan változást éltek át, amely többé nem tette lehetővé számukra, hogy régi világukba „hazataláljanak”.